

Mens godset blev læsset lød sirenerne, men transporten, der forgik med trehjulet budcykel over tre gange, forløb uden vanskeligheder.

Mere vanskeligt blev det næste dag. En maler i byen, som opbevarede sprængstof for gruppen, var blevet nervøs på grund af den megen uro, og det blev besluttet at flytte det til Otto Hansens bror på Poppelalle.

Dagen efter hentede Clausen og Otto Hansen det igen, og kørte det til Clausens adresse ved Røde Port. Undervejs gennem hovedgaden, med ladcyklen læsset med sprængstof, blev der råbt efter de to, som tilsyneladende arbejdede, mens resten af byen strejkede.²¹⁾

Frihedsrådets lokalkomite

Danmarks Frihedsråd blev dannet den 16. september 1943, som en naturlig følge af den danske regerings tilbagetræden. Rådet, der var bredt sammensat af de forskellige grupperinger inden for modstandsbevægelsen, skulle snart vise sig at blive en magtfuld faktor i kampen mod den tyske besættelsesmagt.

I september måned begyndte rådet etableringer af lokalkomiteer over hele landet. Det skete delvis efter opfordring fra SHAEF, der ønskede at få

O P R A A B T I L B O R G E R N E I R O S K I L D E
=====

2 MINUTTERS STILHED DEN 9. APRIL KL. 12

DANMARKS FRIHEDSRAAD opfordrer hele det danske Folk til at iagttage 2 Minutters Stilhed den 9. April Kl. 12 Middag. Vi vil paa denne Maade mindes de mange, som er blevet Ofre for den tyske Terror i Kampen for Danmarks Befrielse. Enhver Dansker bør medvirke til, at Parolen om de 2 Minutters Stilhed den 9. April Kl. 12 overalt gennemføres som en værdig og enig dansk Demonstration.

=====2 MINUTTERS STILHED OVERALT MANDAG DEN 9. APRIL KL. 12=====

LAD TYSKERNE PASSE SIG SELV

Under den senere Tids kraftige Indvandring og Gennemrejse her i Byen af tyske Tropper, saarede og Flygtninge har adskillige Roskildeborgere udvist en meget uheldig Optræden. Mange har skaffet de fremmede danske Penge ved at købe Tobaksvarer af dem, ^{ca}Man har end ikke undset sig for at forsyne dem med Rationeringsmærker, ^{sv}De har saaledes været i Stand til at købe Levnedsmidler. Hvis dette modstandsløst fortsættes, kan Følgen let blive katastrofal for Byens Borgere, rent bortset fra, at al Hjælp til de fremmede paa det skarpeste maa fordømmes som udansk Handling og som Udtryk for en i høj Grad misforstaaet Mødlidenhed. De fremmede repræsenterer den Terrornation, der forfølger vore Frihedskæmpere, myrder sagesløse Borgere og udplyndrer vort Land.

DANMARKS FRIHEDSRAAD
LOKALKOMITEEN FOR ROSKILDE

Udkast til opråb fra 1944 fra Frihedsrådets lokalkomite i Roskilde, (se næste side). (Aage Nørfelt).

udpeget lokale modstandsledere, med hvem man kunne tage kontakt i givet tilfælde; men også erfaringerne fra de store strejker og den nylige arrestation af det danske politi viste behovet for en lokal myndighed, der kunne bringe Frihedsrådets beslutninger til udførelse.

På Sjælland påtog modstandsorganisationen Ringen sig opgaven med at etablere lokalkomiteerne.

En dag i oktober blev Aage Nørfelt, der var førstelærer (skoleinspektør) på Roskilde Realskole, kontaktet af Arthur Hansen fra »Ringens«. Arthur Hansen medbragte en liste over personer, der på forhånd var udpeget til at indgå i den stedlige lokalkomite. Aage Nørfelt kontaktede de pågældende, og alle erklærede sig villige.

Hermed kom Frihedsrådets lokalkomite for Roskilde til at bestå af følgende medlemmer:

Aage Nørfelt fra Ringen, Vibeke Dahl fra »Frit Danmark«, Thorvald Ibsen fra Kommunisterne, Hagemund Hansen fra Dansk Samling, Axel Wøller som repræsentant for politiet, dommer Chr. Thygesen og forstander Hj. Gammelgaard.

Lokalkomiteens vigtigste opgave var at videregive Frihedsrådets direktiver til befolkningen.

Direktiverne modtog man typisk med kurer, hvorefter de blev redigeret og trykt. Kurieren var i den sidste del af krigen en ung stud. jur. fra Valby, Erik Andersen.

Erik Andersen omkom den 5. maj ved den tragiske nedskydning ved Sorø.

Ønskede lokalkomiteen kontakt med Frihedsrådet, foregik det ved en opringning til København, det var iøvrigt RY811x, og et mødetidspunkt, med et vist antal timer indregnet forskudt, blev aftalt. Mødestedet var hovedindgangen til Tivoli.

Her ventede Aage Nørfelt en dag i april måned på at kontaktmanden skulle dukke op. Nørfelt ventede i fem timer, men måtte rejse hjem med uforrettet sag. Kontaktmanden var blevet taget af Gestapo.

Aage Nørfelt fotograferet under det store folkemøde i Folkeparken efter krigen.
(Ove Thomsen).

En af lokalkomiteens opgaver var desuden at opbygge et »arrestationskartotek«, hvori samledes navne og oplysninger på personer i lokalområdet, som på forskellig vis, havde samarbejdet med Besættelsesmagten. Oplysningerne herom blev videresendt til Frihedsrådets arrestationsudvalg.

Det lokale arrestationskartotek lå skjult på loftet over Roskilde Realskole. Hermed opstod et alvorligt problem, da tyskerne i marts 45 rykkede ind på skolen. Aage Nørfelt fik dog hentet kartoteket, der blev lempet over muren til haven ved inspektørboligen i Frue Kirke Stræde.

Komiteens møder blev holdt forskellige steder i byen, men overvejende i en lejlighed i Algade 24, tilhørende Gunhild Andersen, som var lærerinde ved Absalon Skole.

Frihedsrådets lokalkomite i Roskilde forblev intakt til befrielsen, hvorefter komiteen fortsatte sit arbejde til den opløstes i sommeren 45.²²⁾

Våbnene kommer

Først i september måned modtog skovrider Krarup på Valborup skovridergård besked fra Stig Jensen om at gøre modtagepladsen ved Gyldenløveshøj klar igen.

I løbet af sommeren var nye folk kommet med i det illegale arbejde på skovridergården, bl.a. forsteleverne N.O.Brorly, Georg Schlätzer og Jørgen Brændegaard. Faldskærmsmanden Ole Geisler, »Lille Aksel«, var kommet til egnen og boede på skift hos Alfred Jensen på Aunstrup Sanatorium, hos den lokale læge og på skovridergården.

Den 7. september kom så kodeordet fra London. »Grethe« var »på«.²³⁾

Folkene på skovridergården gjorde sig klar, og fra Svenstrup begav skovrider Holten Andersen sig afsted med sine folk, heriblandt forstkandidat Helmuth Barner.

På Valborup skovridergård var Stig Jensen og Ole Geisler gerådet i diskussion om tidspunktet for maskinens ankomst. Stig Jensen mente klokken 22, Geisler klokken 23. Geisler fik sin vilje og først ved 22-tiden gjorde man klar til afmarch.

I det samme hørte man motorstøj i luften, og i næste sekund gled en Halifax bombemaskine lavt hen over trætoppene. Fra skovridergården forsøgte man at blinke ladningen ned. Men selv om det var det rigtige bogstav, var pladsen forkert. På Gyldenløveshøj havde man ligeledes blinket, men her kendte man ikke det rigtige bogstav. Maskinen kredsede et par gange, så forsvandt den.

Efterhånden var alle nået frem til pladsen, hvor stemningen mildt sagt var dårlig. Man blev der til klokken fem om morgenen og blinkede til enhver maskine, der viste sig, men Halifaxen var på vej hjem. Så opgav man og gik hver til sit.

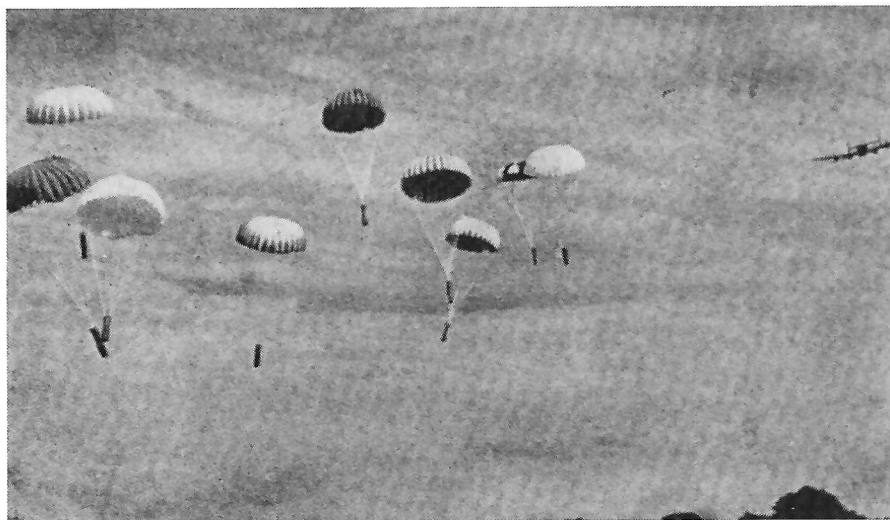
Næste dag vrimlede skoven med Schalburgfolk fra Ringsted kaserne.²⁴⁾

I mellemtiden blev det danske politi taget, og folkene på skovridergården fik nok at se til, og så den 25. september var »Grethe« på igen.

Kort før man rykkede ud, indløb der meddelelse om, at Schalburgfolk var set i området.

N.O.Brørly fortæller:

»Vi besluttede, at denne gang skulle ladningen tages ned, med eller uden Schalburgfolk. Vi startede i god tid til pladsen, alle var på mødestedet under den store ask. Lysposterne blev stillet ud, vagtposterne sat af på de kriminelle punkter, og ventetiden begyndte. Hundekoldt var det og lærken måtte frem hver gang vi kom til de forfrosne vagtposter. Månen kom over trætoppene, og den åbne plads, Sjællands højeste punkt, lå klart oplyst helt omgivet af skoven. Lidt før klokken 1 hørte vi pludselig en svag brummen fra vest. Lysene blev øjeblikkelig tændt, og få sekunder efter kom den store Halifax glidende lavt hen over trætoppene skråt hen over lyslinien. I samme øjeblik signalposten havde morset kodebogstavet, lød der et smæld fra maskinen, og 13 faldskærme i alle farver dalede ned mod jorden«. ²⁵⁾

Der findes af gode grunde ingen billeder af nedkastninger i Roskilde Amt. På dette billede kastes ni containere. Mod slutningen af krigen kastedes der ofte 24 containere + 2 pk, ialt 26 skærme, ved nedkastningerne her i amtet.

Der blev kastet 11 containere og to pakker. En del faldt i skoven, men var rimeligt let at bjærge. Godset, der bestod af maskinpistoler, de såkaldte Stenguns, blev gemt i en lav granbevoksning, og næste dag blev det kørt til Laurentiuslund, Stig Jensens »sommerhus« i skoven. Herfra blev det flyttet til en jagthytte i Ledreborg skovdistrikt. Jagthytten, som man havde lånt af grev Holstein på Ledreborg, lå ud til en lille sø, Avnsø. Da Bidstrup skovdistrikt, hvori Gyldenløveshøj ligger, og Ledreborg skovdistrikt stødte op til hinanden, kunne våbnene således transporteres uden om offentlig vej direkte til depotet ved Avnsø²⁶.

Efter denne modtagelse kom der gang i arbejdet. Med kort varsel fik folkene på skovridergården ordre til at skaffe ti nye pladser, og den 14. oktober var fem af disse pladser »på«.

De erfarne folk fra Gyldenløveshøj blev fordelt på de nye pladser som ledere.

På Gyldenløveshøj blev kastet 24 containere og to pakker, en anselig ladning, som overvejende endte i 15 meter høje graner, hvorfra de måtte skæres ned. På pladsen var Krarup og Ib Jensen m.fl., men meget tyder på, at man til denne modtagelse måtte hente forstærkning »udefra«. Således deltog formentlig flere politifolk fra Roskilde.

Samme nat rykkede folkene fra Svenstrup skovridergård ud for at modtage »Normann« ved Dyndet, et engdrag syd for Borup. Holten Andersens gruppe var blevet udvidet med folk fra Borup, blandt andet Viggo Jensen og hans kone Anna Jensen. Samtidig havde Helmuth Barner fra »Svenstrupgruppen« kontaktet Poul Rasmussen, der var skovfoged i Giesegård skovdistrikt og bedt ham samle en gruppe.

På pladsen ved Dyndet var der den nat samlet 20-30 mand. Der var tæt skydække med silende regn. Maskinen kom fint ind, men kastede fra for lav højde, hvorfor containerne faldt med alt for stor fart. En container forsvandt ned i mosegrunden, flere andre sprang op, og indholdet blev spredt ud over området. Det hele blev samlet sammen og gik fra hånd til hånd til

Helmuth Barner, 1945.

en granholm i skovkanten, hvor det blev skjult; containerne blev gravet ned i en nærliggende tørvegrav. Det var et udmattet modtagehold, der begav sig hjem den nat.

Næste dag dukkede Schalburgfolkene op og undersøgte området, hvorfor man samme nat flyttede godset til Magleskov nordvest for Borup. Det var en lang og hård tur, men allerede næste nat måtte man atter flytte sendingen, da Schalburgfolkene blev stadig mere nærgående; denne gang til Klosterskoven, der lå øst for Magleskov. Her lod man godset blive, mest fordi folkene stort set ikke havde sovet i tre døgn, indtil det blev afhentet den 25. oktober for at blive kørt til omladningspladsen på Sønderstrup Sæbefabrik.²⁷⁾

De mange modtagelser gav øjeblikkelig et transportproblem.

Hovedparten af godset blev transporteret til Sønderstrup Sæbefabrik, der lå ved Tølløse nordvest for Gyldenløveshøj. Her blev det pakket i kasser og sendt med banen til København.

På transporten den 25. oktober gik det galt. En Schalburgpatrulje standsede lastbilen på vej fra Klosterskoven til Sæbefabrikken med våbnene, og de tre mand i bilen blev arresteret og underkastet tortur.

Hermed var ulykken sket, og en oprulning af den sjællandske modtageorganisation var begyndt.²⁸⁾

Katastrofen

De næste par dage rullede arrestationerne hen over Sjælland.

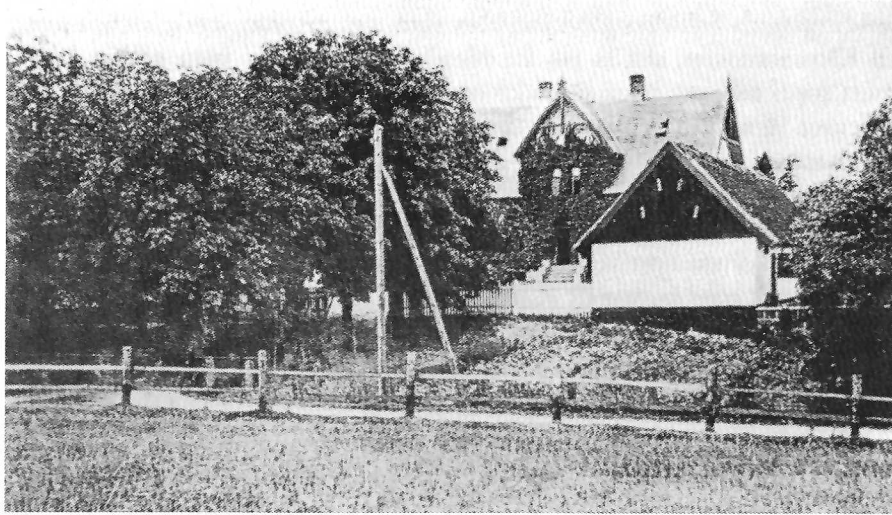
På Skjoldnæsholm blev forvalteren, Gert Blædel, og en fodermester arresteret; de havde begge været med ved Gyldenløveshøj.

På Valborup skovridergård var man foruroligede. Skovrider Krarup ringede til sin kollega i Svenstrup, men her var alle gået under jorden. Krarup og hans hjælpere besluttede at blive på skovridergården for at få rede på tabet af materiel, men vagter blev sat ud om natten. Næste morgen klokken 7 dukkede tyskerne op, og alle forsvandt ud i skoven. Det var nu åbenbart, at Gestapo vidste besked med aktiviteterne i Valborup, og Krarup beordrede alle under jorden.

I jagthytten ved Avnsø lå fem tons sprængstof, fire tons tilbehør og en større mængde våben. Nogle dage senere roede Ib Jensen, Brorly og Erik Christiansen våbnene over søen. I skoven ventede omkring 40 mand fra Roskilde, indkaldt af oberstløjtnant Løkkegaard: Terrainsportsfolk, politifolk, folk fra »Roskilde Kureren«, Jens Erik Clausen og hans folk m.fl. Våbnene, engelske Stenguns, blev slæbt gennem skoven til Aunstrup Sanatorium, hvor de blev stablet i Alfred Jensens kælder.

Sprængstoffet blev ikke flyttet, det blev i hytten, som Brorly armerede: »Det mindste pilfingeri fra udenforstående ville have bragt alle fem til at eksplodere«. ²⁹⁾

På Valborup skovridergård lå stadig enkelte våben, og Brændegaard og Brorly besluttede at hente dem. Det var den 11. november 1944.

Valborup skovridergård. (L.H.A., Hvalsø).

I løbet af eftermiddagen dukkede en rødhåret kvinde op på skovridergården. Hun fortalte, hun var kurer, og at det var tvingende nødvendigt, at hun kom i kontakt med skovrider Krarup. Da ingen tilsyneladende kendte skovriderens opholdssted, måtte hun tage afsted med uforrettet sag.

Det var Mortens aften, og de to forstelever modtog tilbuddet om at overnatte på skovridergården. Imidlertid blev Brorly urolig, og man blev enige om at sove i skoven.

Kort efter ankom Gestapo til Valborup skovridergård.

Næste morgen cyklede Brændegaard og Brorly tilbage til Valborup.

Brændegaard, der kørte forrest, blev taget på gårdspladsen; Brorly nåede at flygte. Brændegaard blev ført ind i daligstuen, hvor bl.a. Georg Schlätzer sad lænket i sofaen. Efter et kort forhør i soveværelset på første sal, blev der ringet til København med beskeden: »Vi har Brændegaard«.

En time senere ankom tyskeren Herbert Buck og de danske håndlangere Arvid Valdenstrøm og Birkedal Hansen. Med dem var den rødhårede kvinde, hun kaldte sig Marianne Lund og var tilsyneladende Birkedal

Hansens forlovede. Brændegaard blev igen taget op i soveværelset, og denne gang var metoderne ganske anderledes; slagene faldt, og da det ikke hjalp, blev en rensesok til geværer taget til hjælp: »Det var frygtelig nedværdigende og gjorde meget ondt. Jeg kunne ikke se nogen ende på det. De spurgte jo hele tiden om noget, jeg godt vidste«. Da torturen havde stået på en tid, besluttede Brændegaard, at fortælle sine plageånder noget, de måtte vide i forvejen; han fortalte dem om jagthyttten. Hertil blev han kørt samme dag, men ingen gik derind.

På vej tilbage til skovridergården, så Brændegaard et ildskær. Valborup skovridergård var sprængt i luften.³⁰⁾

Samme dag arresteredes savværksejeren i Hvalsø, Poul Kristiansen. Han døde den 29. marts 1945 i Neuengamme koncentrationslejr; den dag en anden fra Valborupholdet, Erik Briand Clausen, blev henrettet i Ryvangen.

Et par dage efter Brændegaard var taget, blev våbnene flyttet fra Aunstrup Sanatorium til Brinks børnehjem i Veddelev.

Det var godt det samme; den 16. november ankom Gestapo til sanatoriet på jagt efter Alfred Jensen; de fandt ham ikke, han var rejst få minutter forinden.

Fra Brinks børnehjem blev »Aunstrupvåbnene«, fordelt til grupper i Roskilde og Køge.³¹⁾

Den 17. november sprængte tyskerne Sønderstrup sæbefabrik.

I København sad Stig Jensen, der i mellemtiden var blevet udnævnt til nedkastningschef for Sjælland, med en sønderrevet organisation. Sammen med Brorly og Erik Christiansen startede han nu forfra.

Imens fortsatte arrestationerne ud over Sjælland. I Roskilde blev der foretaget omrokeringer og kontakten til Valborupområdet blev så vidt muligt lukket.

En af de sidste dage i november 1944 fik oberstløjtnant Løkkegaard, i sit hjem i forvalterboligen til Det adelige jomfrukloster, besøg af en kvinde, som præsenterede sig som kurer. Hun var rødhåret. Efter at have talt med amtslederen, forlod kvinden forvalterboligen.³²⁾

Kort efter, fredag den 1. december, omringede Gestapo Løkkegaards hjem, men det lykkedes amtslederen at flygte gennem klosterhaven, hvor han sprang over muren til Dronning Margrethesvej. Efter at have pustet ud hos overlæge Sejersens på Sct. Maria hospitalet, begav han sig til Himmelev til pastor Kroon.

Næste morgen cyklede Kroon til Roskilde, hvor han kunne berolige en chokeret fru Løkkegaard. Samtidig hentede han Amtsledelsens penge-

kasse, som indeholdt 18.000 kr, til præstegården i Himmelev. Pengene blev gravet ned under et gammelt pæretræ i præstegårdshaven.

Løkkegaard blev i Himmelev i et par dage, hvorefter han rejste til København. I byen fortalte rygtet, at han var flygtet til Sverige.

Kaptajn Kidde fortrak til Grevinge, da han som næstkommanderende sandsynligvis også var efterstræbt.³³⁾

Tilbage i Roskilde blev bylederen, Jens Kjærgaard, nu også fungerende amtsleder; og i samme december måned blev han, gennem faldskærmsmanden Erik von Holck, bedt om at indtræde som leder af våbenmodtagelserne i Roskilde amt i den organisation, Stig Jensen havde under opbygning.

Sabotagen

Sabotagemålene i Roskildeområdet var begrænsede. Her fandtes få virksomheder, som producerede til Besættelsesmagten i nævneværdigt omfang, og banelinien skuldes holdes intakt af hensyn til forsyningerne til civilbefolkningen i København. Alligevel fremviser det sene efterår 1944 en række sabotagehandlinger i og omkring Roskilde.

Bombeeksplosion, Roskilde.

13/11 1944. R. B. s Tlgr. fra Roskilde om Bombeeksplosion paa Roskilde Halmvarefabrik maa kun anvendes af de Blade, der har Roskilde som Lokalomraade. (GENFØREN).

Udenrigsministeriets meddelelse til pressen om, hvordan nyheden om sabotagen mod Roskilde Halmvarefabrik skulle bringes...

<p>af vort Folk, Udryddelse af det og dermed Afslutning af dets Tilværelse.</p> <p>Den borgerlige Verden og Bolshevismen.</p> <p>3) Forener fortsætter: At dette ikke var og er en These i den nationalsocialistiske Propaganda, blev en Gang bevist gennem det tyske indre Forfalds Kendsgerning og bekræftes i Dag gennem vore Fjenders Proklamationer. Ingen nationalsocialistisk Propagandaminister kunde klarere skitsere vore Fjenders Maal end den jødiske Presse har gjort det i Aariter og navnlig gør det i Dag, ja, ydermere end navnlig de fjendtlige Statsmænd gennem deres Ministre offentligt bekendtgør det. Den af Demokraterne befordrede Bolshevisme har en Gang indadtil</p>	<p style="text-align: center;">Bomber paa Roskilde Halmvarefabrik.</p> <p style="text-align: center;">Roskilde.</p> <p>Natten mellem Lørdag og Søndag er der forevlet Sabotage mod Roskilde Halmvarefabrik paa Kamstrupsti, der ejes af Fabrikant V. Poulsen. Ved 1-Tiden skete der 4 Bombeeksplosioner i Fabrikens Lokaler. Der opstod herved Skader paa Ejendommen, mens Maski-</p>	<p>nerne tilsyneladende ikke har lidt nogen Overlast.</p> <p>Mærkeligt nok opstod der ikke Brand i de let antændelige Lokaler.</p> <p>En Undersøgelse har vist, at der var anbragt 2 Bomber i Fabrikken, en i Laden og en i Lageret. Det menes, at Fabrikken kan genoptage Virksomheden i Løbet af et Par Uger.</p>
---	--	---

... og Roskilde Tidendes forside 13. november 1944, (se næste side).

Den 4. november sprang to bomber på et savværk i Osted. Sabotagen anrettede ingen større skade på savværket, men på nabovirksomheden, et gartneri, blev ødelagt fem drivhuse og knust henved 2000 ruder, og det var jo ikke lige det, der var meningen.

I november og december rapporteredes om mindre anslag mod Besættelsesmagten.

Et par eksempler fra nyhedsbureauernes telegrammer:

»27.november. I nat ved 0.30 tiden opdagede man på Roskilde Station, at det brændte i en pakvogn, der var læsset med træ til opførelse af baraker....., der var utvivlsomt tale om ildspåsættelse.«

Og samme dag:

»Togtrafikken mellem Roskilde og København var i går standset mellem kl 14.45 og 16.30. Årsagen var, at en portør havde opdaget en bombe, der var gravet ned under skinnelegemet ud for Præstemarksvej i Roskilde. Sprængstofeksperter blev tilkaldt og fik desarmeret bomben, inden den eksploderede.«

En lidt større sag var sabotageforsøget mod Roskilde Halmvarefabrik.

Sabotagen, der blev udført af Jens Erik Clausens gruppe, fandt sted den 11. november.

Gruppen anvendte brandbomber og plastisk sprængstof, men aktiverede dem i den forkerte rækkefølge. Fabrikken havde ildfast loft, og brandbomberne, der udløstes først, »blæstes ud« ved sprængningen. Der skete kun ringe skade, og kort efter genoptog fabrikken sin produktion af sløringsnet til de tyske flyvepladser.³⁴⁾

Nøjagtig en måned senere møder vi igen folk fra Erik Clausens gruppe. Denne gang ved en jernbanesabotage ved Gammerød nord for Borup, hvor et tog med et par tusind tyske soldater ville passere ved midnat. Gruppen havde placeret en anelig mængde sprængstof på banelegemet. Udløseren var en såkaldt »banefælde«, som skulle udløses manuelt. Hertil brugte man fiskesnøre. Knud Hansen fortæller:

»Da sprængladningen var anbragt, og alt klar til sprængning, gik de andre tilbage til bilen. Erik og jeg blev stående tilbage på broen og ventede på toget. Da lokomotivet var kommet igennem broen, trak Erik i snøren. Der lød et brag, så guderne måtte sig forbarme, og skinner og jernbanehjul fløj gennem luften.«

Herefter ilede gruppen hjem. Hjemturen var iøvrigt nær ved at ende galt; på Sct. Jørgensbjerg drejede man ned ad Smedegade, men opdagede fejlen i tide. Længere nede stod de tyske vagtposter ved vejspærringen ved Sct. Jørgensbjerg Skole.

Næste dag erfarede man, at tyskerne, som så ofte før, havde byttet om på togene i sidste øjeblik. Toget, man havde sprængt, var et godstog med mælk³⁵⁾.

Endelig skal omtales sagen om »Drømmesøen«. »Drømmesøen« var en tysk farvefilm med Kristina Söderbaum i hovedrollen, og den spillede for fulde huse overalt, hvor den var på plakaten. I Bio biografen i Roskilde,

Spændende, underholdende skrev Plassen Nøstside Dag

BIO
Kl. 7 og 8⁴⁵, Tel. 871

KRISTINA SÖDERBAUM og VET HARLAN
i
DRÖMMESÖEN
den store Begivenhed i Sverige

Bitrælle og Forudbestilling fra Kl. 4 — Telefon 871

Bjergteatret Kl. 8
18 268
Det tjekke Mesterværk
„Ekstase“
Dristigt fast Emne, der udelukket er Erotik, men beroliget af en Digtetters Fantasi. En mere uafhængigt Analyse af Menneskers Kærlighedsliv og Elskovslyng er aldrig før gengivet paa Film.
Forbudt for Børn

Sæsonen
Eivind Thomsens 5 Mand

Kravlegarde
uddeles 3 Kr. pr. Mand. Biver tilsendt blot De sender et Brevkort herom.
Hansen, Østergade 3, Roskilde.

Kartoffeloptager
uddeles **Sverre Frandsen**, Assingløse, Viby, Tel. Østet 6.

Herslev-Gevninge Kommune.
Rationeringskort for Oktober Kvartal og Førbingerkort for Halvaaret Oktober 1944—Marts 1945 uddelerses Lørdag den 15. ds. i Tiden fra 9—12 paa Alderdoms-hjemmet i Reerslev og fra 14—17 paa Kommunekontoret i Gevninge. Taloner og Købekort maa medbringes.
Samtidig uddelerses mod Kvitte-ting Mærker til Indløb af animalske Foderstoffer.
Sogneraadet.

Roskilde Kommunes Ungdomsskole.
Roskilde Kommunens Ungdomsskole, som er 2-årig og berettiget for unge Mænd og unge Piger mellem 15 og 18 Aar, som ikke faar anden Skoleuddannelse, begynder Undervisningen **Tirsdag den 3. Oktober d. A.** paa **Absalons Skole** (stare Skolebygning) efter følgende Plan:
Unge Mænd:
Tirsdag Kl. 19—20 Gymnastik
Kl. 20—21 Produktionslære
Torsdag Kl. 19—21 Bøjsk. Red-

ROSKILDE TIDENDE

Revolvermænd i „Bio“.
To unge, maskerede Mænd ravede i Aftes 1. Halvdel af „Drømmesøen“.

Roskilde.
I Aftes er to unge revolverbevæbnede Mænd forsvundet med første Halvdel af den tyske Farvefilm „Drømmesøen“, der blev vist i Bio.

Det skete under den sidste Forestilling, omkring Kl. 21.45, men ingen af Publikum mærkede noget til de dramatiske Begivenheder, der udfoldedes i Operatørrummet.

To unge Mænd med Masker for Ansigtet og hver en Revolver i Haanden trængte ved det nævnte Tidspunkt ind i Bio's Operatørrum, hvor Operatør Kallistrøm og hans Medhjælper Oud Jensen opholdt sig. Man var lige blevet færdig med første Halvdel og havde sat den sidste Halvdel i Maskinen, da Røverne kom ind. De forlangte Filmens sidste Halvdel udleveret, men da Operatøren fortolkede dem, at den var i Maskinen, og at det vilde tage dem nogen Tid, inden den kunde tages ud, forlangte de den første Halvdel, som de fik udleveret, og derefter forsvandt de to unge Røvere med ad Sel. Pederstræde. Der var fuldt Hus i Biografen, men Publikum mærkede som nævnt intet til Begivenhederne. Hr. Kallistrøm loftsatte med at køre Filmen, mens Medhjælperen indrettede Direktør Møller, som meddelte Politiet det passerende. Der blev foretaget en Undersøgelse, men den gav intet Resultat.

Direktør Møller er i Dag taget til København for at fremskaffe en anden Film til i Aften.

I Forniddag har Kriminalpolitiet udsendt følgende Signalement af de to maskerede Mandspersoner:

A. Unge, ca. 175 cm, alm. Bygning, lyst lys Cotton-Coat, mørk blød Hat, der var trukket ned i Panden.

B. Unge, ca. 165 cm, spinkel, sort grøn Overfrakke, mørk blød Hat, der var trukket ned i Panden. Begge Personer har en Maske af blomstret Stof for Underansigtet.

Det var A, der forlangte Filmen, og da han havde faaet den udleveret, stak han den i en medbragt brun Dokumentmappe.

sværet 250 Kr. for Kubel. Frosst skal København, at Møden kan spores

Biografreklame for »Drømmesøen« i Roskilde Tidende den 14. september. . . . og nyheden den 15. september.

var der udsolgt hver aften, på trods af, at »Roskilde Kureren« i sit augustnummer havde bragt en advarsel til de roskildensere, der stadig så tyske film.

Den 13. september tog man så sagen i egen hånd. Under den sidste aftenforestilling trængte man ind i operatørrummet og truede med pistol operatøren til at udlevere filmen. Det blev kun til første halvdel, den anden kørte i apparatet.

Det fortælles, at filmen blev klippet i stykker og vedlagt septembernummeret af »Roskilde Kureren«, men det har ikke kunnet bekræftes. I øvrigt indeholdt »Roskilde Kurerens« septembernummer en gentagelse af advarslen mod at se tyske film.

Registrene

Det siger sig selv, at de forskellige registre indgik som et værdifuldt redskab for Gestapo, når de skulle spore en eftersøgt person.

Derfor var det vigtigt for modstandsbevægelsen, at disse registre blev fjernet.

Natten til tirsdag den 17. oktober blev kartoteket over CB'er og andet luftværnsmandskab fjernet fra Luftværnskontoret på Rådhuset. Tilsyneladende havde man ikke fået det hele med, for næste eftermiddag mødte et par pistolbevæbnede mænd op på kontoret og fik udleveret samtlige indkaldelsesordrer.³⁶⁾

Hvem de pistolbevæbnede mænd var, vides ikke.

På Folkeregisteret havde lederen Knud Lauritsen ofte haft besøg af Gestapo, som ønskede oplysninger om eftersøgte roskildensere.

Det kunne han ikke nægte dem, men udleveringen tog altid så lang tid, at besked kunne tilgå til de personer, der var på tyskernes liste.

ROSKILDE TIDENDE

n, Hersey har Gal-
se er altid spænd-
ning er lige saa ren
sar er stort. Ved A.
s blev han diskvali-
ficeret i Taastup i
paa k. o.
op mod Svend Aa-
rsksholm. De to
stt hinanden, og da
med Dommeren
ter uden Tvivl en
Dagaa Sigfred Elling
ten bliver i Mellem-
cke, Frederiksholm.
e harber endvidere
nfordanmarksstese-
skussen saa skat op
og Larsen vil faa en
figget stille en Sæ-

**erne stiger
mille.**

holder Roskilde
paa Ting- og Ar-
vil Budgettet for
e til 1. Behand-
ke været muligt
igning i Grund-
og efter hvad vi
paa Modet paa
reslaet, at Pro-
p fra 17 til 18.

hecks til alle

Folkeregistret i Roskilde fjernet.

**Møblerne i Kontoret flyttet rundt, og den tunge
Skranke er brækket ud af sit Leje.**

Baade Hovedregisterkort og Navnekort forsvundet.

Roskilde.

Rengøringspersonalet paa Raadhuset og Raadhustjeneren opdagede omkring Kl. 7 i Morges, at Roskilde Folkeregister i Nattens Løb er fjernet. Efter Raadhustjenerens Mening er Tyvene kommet ind ad Baggaarden, da Porten har været aflaaet; Vinduet til et W. C. i Stuen er aabnet, og Døren dertil fra Gangen stod aaben i Morges; yderligere fandtes et andet Vindue i Stueetagen afaaspet. I Folkeregistrets Kontor er Møblerne flyttet rundt, og den tunge Skranke er brækket ud af sit Leje.

Folkeregistret er helt borte, saavel Hovedregisterkort som Navnregisterkort, og det vil betyde et meget føleligt Indgreb i Administrationsarbejdet, saameget mere som det maas antages at være umuligt for Tiden at foretage Rekonstruktion.

Skrivemaskiner, Rationeringskort og andre særligt værdifulde Ting har i længere Tid været anbragt mindre udsatte Steder om Natten, og der savnes intet ud over Folkeregistret.

Heldigvis har man allerede for nogen Tid siden af Registret taget de fornødne Oplysninger til den kommende Skatteligning, saaledes at dette Arbejde vil kunne fortsætte uden Afbrudelser.

AF VOR DAGBOG

En Tyv er i Søndag iblandet gaaet ind paa Stuepaa Fri. P. Hansens Værelse paa Hotel „Pollen“ Herfra har han taget Fri. Hansens beklort. Tyveriet er anmeldt til V. Været.

I vor Notis om Indskrivning Tiden til de kommunale Skoler for Skoleåret 1945—46 var det ene Indskrivningssted faldet ud. De to Steder er Skole de Skole og Allehelgens Skole Tiden Kl. 15—17.

I Løbet af Januar Maaned har Kunstforeningen at faa gennemført Fredagsaften efter Programmet med Preben Wilmann som Taler.

TAASTRUP

Alvorligt Sammenstød mellem Lastbil og Hestekøretøj

I Gaar Eftermiddags ved 1 Tiden skete der paa Roskildes et alvorligt Sammenstød, som kunde have faaet alvorlige Følger. Fra Herstedvejen kom et Hestekøretøj, tilhørende Handlgartner John Olsen, Vridsløselille, og idet det skulde dreje ud paa Roskildevejen, kom en Lastbil, tilhørende Aktis, Joh. F. Hansen, Taastup. De to Parter misforstod hinanden og kørte begge frem saaledes at et Sammenstød var undgaaeligt. Chaufføren forsøgte at komme foran Hestekøretøjet, men tornede først mod et Hest-

Nybeden om det forsvundne folkeregister i Roskilde Tidende den 15. december 1944, (se næste side).

Mandag den 4. december blev Knud Lauritsen ringet op fra folkeregisteret i Sorø, som advarede ham om, at tyskerne agtede at beslaglægge registeret i Roskilde.

Den følgende nat, ved 1-tiden, tog Lauritsen op på sit kontor, og ad en hønsestige slæbte han ene mand Roskildes folkeregister op på Rådhusets loft.

Klokken fem var han færdig og tog hjem.

En time senere ringede rådhusbetjenten og fortalte, at Folkeregisteret var forsvundet.

Knud Lauritsen fortæller:

»Jeg tog med det samme til Rådhuset. Dernæst ringede jeg til borgmester Nørsgaard, som kom øjeblikkelig, men han kunne naturligvis intet gøre, og jeg anede ikke noget. Så det gik jo glimrende. Da borgmesteren var taget afsted, satte jeg rådhusbetjenten ind i situationen, hvorefter jeg satte mig og skrev en notits til aviserne:

»Folkeregisteret i Roskilde fjernet. Møblerne i kontoret flyttet rundt, og den tunge skranke er brækket ud af sit leje!«

Jeg havde flyttet den en lille smule.«

Registeret lå på Rådhusets loft til Befrielsen.³⁷⁾

Umiddelbart efter nytår henvendte to tyske gendarmere sig på Motor-kontoret og forlangte at få en fortegnelse over, hvem der havde benzindrevne biler i politikredsen. Dette blev nægtet af damerne på kontoret, hvorefter tyskerne selv skaffede sig adgang til kartoteket. Samme aften blev der begået indbrud på Motorkontoret, og registrene blev fjernet.³⁸⁾